

Sygn. akt I C 47/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 czerwca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Tadeusz Bulanda

Protokolant: sekretarz sądowy Agnieszka Skolimowska

po rozpoznaniu w dniu 14 czerwca 2018 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa D. G.

przeciwko (...) S.A. w W.

o ustalenie i zapłatę

I. oddała powództwo;

II. zasądza od D. G. na rzecz (...) S.A. w W. kwotę 2717 zł (dwa tysiące siedemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu i nie obciąża powódki kosztami procesu w pozostałym zakresie.

Sygn. akt I C 47/18

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 10 stycznia 2018 roku D. G. wniosła o zasądzenie od (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 196 528,71 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia następującego po doręczeniu pozwu do dnia zapłaty tytułem zwrotu całości wpłaconej przez powódkę kwoty z tytułu nieważnej umowy o kredyt hipoteczny nr (...) zawartej w dniu 11 września 2006 roku, na mocy której pozwany udzielił powódce kredytu w wysokości 261 000 zł, indeksowanego kursem CHF.

Ponadto powódka wniosła o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego ze zobowiązania opisanego w umowie kredytu nr (...), zawartej 11 września 2006 roku, oraz wszelkich innych zobowiązań, oświadczeń, czy umów do niej akcesoryjnych, wliczając w to także wszelkie regulaminy oraz inne wzorce umów – ze względu na nieważność tego zobowiązania – co do przyszłych świadczeń, nieobjętych roszczeniem o zapłatę.

D. G. wniosła ewentualnie – na wypadek nieuwzględnienia powyższych roszczeń – o ustalenie, że w stosunku prawnym łączącym strony na podstawie umowy kredytu nr (...), zawartej 11 września 2006 roku, wraz z załącznikami oraz wszelkimi innymi dokumentami, co do świadczeń nieobjętych roszczeniem o zasądzenie świadczenia, powódki nie wiążą wszelkie postanowienia umowne dotyczące waloryzowania kwoty kredytu oraz rat kapitałowo-odsetkowych kursem franka szwajcarskiego, zawarte w szczególności w § 7 ust. 1 umowy, § 1 ust. 3A umowy, § 11 ust. 5 umowy, § 13 ust. 5 umowy.

Po drugie ewentualnie powódka wniosła o zasądzenie od pozwanego kwoty 49 948,14 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia następującego po doręczeniu pozwu do dnia zapłaty tytułem zwrotu korzyści majątkowej uzyskanej przez pozwanego kosztem powódki bez podstawy prawnej, które to świadczenie było nienależne. Wyliczona kwota stanowi różnicę pomiędzy pobraną przez pozwanego od powódki kwotą tytułem spłaty kredytu naliczoną

z zastosowaniem niedozwolonych klauzul umownych, a należną pozwanemu kwotą obliczoną z wyłączeniem ich stosowania.

D. G. wniosła również o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu D. G. wskazała, że jako konsument zawarła z pozwanym umowę kredytu hipotecznego opiewającą na 261 000 zł, która w dniu wypłaty kredytu została przeliczona na CHF po kursie obowiązującym w banku. Wobec tego, że postanowienia umowy kredytu nie były z nią indywidualnie uzgadniane lecz zostały jednostronnie narzucone, to uznać należy, że pozwana wykorzystwała podstępnie niewiedzę i przymusowe położenie powódki, bowiem powódkę zapewniono, że nie posiada zdolności kredytowej, aby uzyskać kredyt złotówkowy.

Stwierdziła, że postanowienia są sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Tak daleko naruszają równowagę stron, iż nie są wyłącznie niedozwolone z punktu widzenia art. 385¹ § 1 k.c., ale również nieważne z punktu widzenia art. 58 § 2 k.c. oraz przekraczają granicę swobody umów z art. 353¹ k.c. Podniosła, iż zawarta z pozwanym umowa kredytu była umową podobną do umowy uregulowanej w art. 69 Prawa Bankowego. Zawarta umowa zmierza do obejścia prawa ponieważ nakazuje kredytobiorcy zwrot innej kwoty kapitału, niż rzeczywiście oddana mu do korzystania.

Powódka wskazała przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu jako podstawę prawną żądania zwrotu spłaconych rat, wskazując, że zachodzi w sprawie przypadek nienależnego świadczenia.

Uzasadniając interes prawny w ustaleniu D. G. podała, że istnieje on z uwagi na wątpliwości co do zgodności postanowień umowy z prawem i zasadami współzycia społecznego, a co za tym idzie wysokości i sposobu realizacji jej zobowiązania.

Uzasadniając roszczenia ewentualne powódka powołała się na przepis art. 385¹ § 1 k.c. i wskazała, że sprzeczne z dobrymi obyczajami są te postanowienia umowy, które zmierzają do naruszenia równorzędności stron umowy, nierównomiernie rozkładając uprawnienia i obowiązki między partnerami stosunku obligacyjnego; chodzi przede wszystkim o klauzule indeksacyjne zawarte w umowie, które nie były przedmiotem indywidualnych uzgodnień między stronami. Te postanowienia nie wiążą stron, a roszczenie o zapłatę w tym przypadku obejmuje różnicę pomiędzy tym, co powódka wpłaciła, a tym, co powinna wpłacić bez uwzględnienia klauzul indeksacyjnych. I w tym przypadku powołała przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu, jako podstawę prawną powództwa (pozew k. 3-146).

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Z ostrożności procesowej podniósł zarzut przedawnienia roszczeń powódki (odpowiedź na pozew – k. 223-242v).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

D. G. w dniu 1 sierpnia 2006 roku złożyła do (...) Banku S.A. (aktualna nazwa (...) S.A.) wniosek o udzielenie kredytu hipotecznego „(...)” w wysokości 261 000 zł, w walucie CHF, z przeznaczeniem na zakup domu jednorodzinnego z rynku pierwotnego. W dniu złożenia wniosku D. G. spłacała już inny kredyt waloryzowany CHF, zaciągnięty w (...) Banku S.A.

W dniu 31 sierpnia 2006 roku (...) Bank S.A. wydał na rzecz D. G. decyzję kredytową o udzieleniu kredytu w kwocie 261 000 złotych, waloryzowanego CHF, na finansowanie przedpłat na poczet budowy i nabycia od dewelopera nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym położonym w C. przy ulicy (...) na działce gruntu nr (...) oraz refinansowanie części wniesionego wkładu własnego.

W dniu 11 września 2006 roku D. G. zawarła z (...) Bankiem S.A. w W. umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF.

Na mocy ww. umowy bank udzielił D. G. kredytu na finansowanie przedpłat na poczet budowy i nabycia od dewelopera nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym położonym w C. przy ulicy (...) na działce gruntu nr (...) oraz refinansowanie części wniesionego wkładu własnego, w kwocie 261 000 zł, waloryzowanego kursem franka szwajcarskiego (§ 1 ust. 1, 1A, 2, 3 umowy). Kredyt miał zostać spłacony w ciągu 240 miesięcy, tj. do 5 września 2026 roku (§ 1 ust. 4 umowy) w równych ratach kapitałowo-odsetkowych (§ 1 ust. 5 umowy).

Kredyt oprocentowano według zmiennej stopy procentowej, która w dniu zawarcia umowy wynosiła 2,95% w stosunku rocznym. Dopuszczono możliwość zmiany wysokości oprocentowania w przypadku zmiany stopy referencyjnej określonej dla franka szwajcarskiego oraz zmiany parametrów finansowych rynku pieniężnego i kapitałowego w S. (§ 1 ust. 8 umowy, § 10 ust. 1 i 2 umowy).

D. G. zobowiązała się do spłaty kapitału wraz z odsetkami miesięcznie w równych ratach kapitałowo-odsetkowych, w terminach i kwotach zawartych w harmonogramie spłat sporządzonym w CHF (§ 1 ust. 5, § 11 ust. 1 i 2 umowy).

W § 11 ust. 5 umowy postanowiono, że raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50.

W umowie uzgodniono, że spłata kredytu nastąpi na podstawie nieodwołalnego, przez czas trwania umowy, zlecenia dokonywania przelewu z określonego rachunku bankowego (§ 6 ust. 1 umowy).

W § 13 ust. 6 umowy postanowiono, że wcześniejsza spłata całości kredytu lub raty kapitałowo-odsetkowej, a także spłata przekraczająca wysokość raty powoduje, że kwota spłaty jest przeliczana po kursie sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A., obowiązującym w dniu i godzinie spłaty.

D. G. oświadczyła, że została dokładnie zapoznana z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej, w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu i w pełni je akceptowała. Oświadczyła także, iż jest świadoma, że z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu (§ 30 ust. 1 umowy).

Kredyt został uruchomiony we wrześniu 2006 roku poprzez wypłatę I transzy kwoty kredytu (okoliczność bezsporna).

Na podstawie aneksu nr (...) z dnia 8 kwietnia 2008 roku wydłużono okres kredytowania do 360 miesięcy, tj. do dnia 5 września 2036 roku.

Na podstawie aneksu z dnia 19 października 2010 roku zmieniono oprocentowanie kredytu, ustalając, że kredyt oprocentowany jest według zmiennej stopy procentowej, ustalonej jako stawka bazowa LIBOR 3M dla CHF, powiększona o stałą marżę Banku w wysokości 2,5%.

Aneksem do umowy z dnia 19 grudnia 2016 roku ustalono odroczenie spłaty kolejnych czterech rat kapitałowych (kopia umowy kredytu – k. 173-182, kopia aneksu nr (...) do umowy – k. 184, kopia aneksu do umowy – k. 186-187, kopia aneksu do umowy – k. 189-190, kopie zaświadczeń – k. 199 i 201, odpis pełny z rejestru przedsiębiorców – k. 245-261v, regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych – w ramach (...) – k. 266-276v, kalkulacja kredytu – k. 278-279, wnioski o udzielenie kredytu – k. 281-285, decyzje kredytowe – k. 287-289, 290-292, dowód z przesłuchania powódki – k. 537-541).

(...) ustala tabele kursowe dla kredytów waloryzowanych walutą obcą każdego przed otwarciem oddziałów banku na podstawie średnich notowań z rynku międzybankowego prezentowanych w serwisach internetowych R. i B. oraz dodaniu do średnich kursów ustalonego przez zarząd banku spreadu walutowego.

Dokonując transakcji walutowych z klientami, związanymi z uruchomieniem i spłatą kredytu waloryzowanego walutą obcą, bank dokonuje równoległych transakcji na tynku międzybankowym („Tabela kursowa (...) – metodyka oraz analiza porównawcza” autorstwa A. R. - k. 340-364v, zeznania świadka M. D. – k. 533-537).

Z dniem 1 lipca 2009 roku bank umożliwił kredytobiorcy w ramach (...) spłatę kredytu w walucie waloryzacji, poprzez zawarcie aneksu (informacje dla klienta –k. 413-413v, pisma okólne z 1 lipca 2009 z załącznikiem – k. 415-423v).

W dniu 22 stycznia 2015 roku strony podpisały aneks do umowy z 11 września 2006 roku, w którym wprowadziły możliwość dla kredytobiorcy dokonywania spłat kredytu w walucie kredytu z wykorzystaniem rachunku bankowego prowadzonego w walucie kredytu. Od tego czasu powódka spłaca kredyt kupując walutę na rynku i wpłacając ją na rachunek walutowy w banku kredytującym (aneks do umowy –k. 294-296, kopia zaświadczenia – k. 192-197).

Podstawę ustaleń faktycznych w rozpoznawanej sprawie stanowiły wskazane dowodowy z dokumentów, które nie były kwestionowane przez strony. Dowód z przesłuchania powódki Sąd uwzględnił w zakresie, w jakim korespondują z dokumentami zebranymi w aktach sprawy.

Sąd wziął pod uwagę materiał dowodowy w postaci „Tabeli kursowej (...) – metodyka oraz analiza porównawcza” autorstwa A. R. (k. 340-364v) oraz zeznania świadka M. D. (k. 533-537) w zakresie, w jakim opisują sposób tworzenia tabel kursowych w (...) S.A. Sąd natomiast pominął ten materiał w zakresie obejmującym opinie oraz analizę porównawczą sporządzoną przez autora opracowań, bowiem przyjęcie tego materiału za podstawę ustaleń faktycznych stanowiłoby naruszenie art. 278 § 1 k.p.c., zgodnie z którym w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia ich opinii. Opinia stanowi wyraz wiedzy specjalistycznej jej autora i nosi pozór opinii biegłego, jednak ze względu na powstanie opracowania poza niniejszym procesem nie podlega rygorom właściwym dla opinii biegłych (wymóg bezstronności biegłego, złożenia przyrzeczenia, możliwość weryfikacji opinii poprzez opinię uzupełniającą lub ustne wyjaśnienia).

Sąd pominął materiał w postaci:

- a) „Opinia w sprawie – sygn. akt I C 3744/15” (k. 298-305);
- b) „Opinia w sprawie – sygn. akt I C 1598/15” (k. 306-325);
- c) „Informacja w zakresie skutków projektu ustawy o sposobach przywrócenia równości stron niektórych umów kredytu i umów pożyczki. Wpływ na instytucje kredytowe” (k. 367-398);
- d) „Ocena wpływu na sytuację sektora bankowego i polskiej gospodarki propozycji przewalutowania kredytów mieszkaniowych udzielonych w CHF na PLN według kursu z dnia udzielenia kredytu” Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego (k. 400-406);
- e) „Opinia prawna w sprawie konsekwencji uznania za niedozwolone postanowień umów kredytowych, przewidujących zastosowanie kursu kupna CHF z tabeli banku do przeliczania wypłaconego kredytobiorcy kapitału kredytu oraz kursu sprzedaży CHF z tabeli banku do przeliczenia dokonywanych przez kredytobiorcę spłat rat kredytu” autorstwa M. K.” (k. 409-411v),

bowiem przyjęcie tego materiału za podstawę ustaleń faktycznych stanowiłoby naruszenie art. 278 § 1 k.p.c. (jw.).

Sąd pominął materiał dowodowy w postaci wydruku wyroku sądu powszechnego wraz z uzasadnieniem (k. 327-334v), bowiem orzeczenie nie ma charakteru prejudycjalnego w niniejszej sprawie i nie dotyczy przedmiotowej umowy kredytowej.

Sąd pominął materiał w postaci wydruków materiałów prasowych (k. 203-211) oraz obwieszczenia Prezesa NBP (k. 336-338) – jako niemających istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd oddalił wniosek dowodowy powódki o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu matematyki finansowej zgłoszony na okoliczność ustalenia wysokości roszczenia powódki o zapłatę, tj. ustalenia różnicy pomiędzy kwotą pobraną przez pozwanego a tytułem spłaty kredytu naliczoną z zastosowaniem niedozwolonych klauzul umownych a należną pozwanemu kwotą obliczoną z wyłączeniem ich zastosowania - uznając, że okoliczności, na które miałyby być przeprowadzony ten dowód nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo w zakresie roszczenia głównego i roszczeń ewentualnych nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powódka w pierwszym rzędzie domagała się od pozwanego zwrotu wpłaconych przez nią kwot i ustalenia nieistnienia obowiązku zapłaty dalszych kwot wynikających z umowy kredytu z dnia 11 września 2006 roku opierając powództwo na twierdzeniu o nieważności umowy z powodu jej sprzeczności z zasadami współżycia społecznego.

W myśl art. 58 § 1-3 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest też czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

W ocenie Sądu brak jest przesłanek uznania umowy kredytu z dnia 11 września 2006 roku za sprzeczną z ustawą lub mającą na celu obejścia ustawy. Umowa zawarta przez D. G. z (...) Bankiem S.A. jest czynnością prawną, typem umowy uregulowanej w art. 69 Prawa Bankowego z dnia 29 sierpnia 1997 r., zaś umowna waloryzacja zobowiązana wyrażonego w złotych kursem CHF była dopuszczalna w dacie zawarcia umowy w świetle art. 358¹ § 2 k.c.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 Prawa Bankowego w brzmieniu z dnia zawarcia umowy kredytu przez powoda, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności:

- 1) strony umowy,
- 2) kwotę i walutę kredytu,
- 3) cel, na który kredyt został udzielony,
- 4) zasady i termin spłaty kredytu,
- 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany,
- 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu,
- 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu,
- 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych,
- 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje,
- 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy (ust. 2).

Umowa kredytu zawarta przez strony postępowania w dniu 11 września 2006 roku określa kwotę i walutę kredytu (261 000 złotych), a także zasady i termin spłaty kredytu (spłata w ciągu 240 miesięcy, tj. do 5 września 2026

roku, poprzez comiesięczną zapłatę kapitału wraz z odsetkami w terminach i kwotach zawartych w harmonogramie sporządzonym w CHF), i wysokość oprocentowania kredytu a także warunki jego zmiany. Zasady oprocentowania zmiennego ustalone umową spełniają podstawowe kryteria wyznaczone przez art. 69 ust. 2 pkt 5 i art. 76 prawa bankowego; wskazane zostały w § 1 ust 8 umowy oraz § 10 umowy. Powołane zapisy umowne nie kłócą się z elastyczną formułą ww. regulacji ustawowej i są dopuszczalne w świetle zasady swobody umów. Odniesienie się stron w umowie do czynników zewnętrznych, pozaumownych, mających motywować zmianę oprocentowania, jest dopuszczalne i nie uzasadnia stwierdzenia nieważności ipso iure, szczególnie jeżeli racją takiego rozwiązania umownego jest konieczność dopasowania świadczeń wynikających z umowy do zewnętrznych realiów ekonomicznych, co stanowi o ekonomicznym sensie samej zawartej przez strony umowy kredytu denominowanego.

W dacie zawarcia między stronami umowy kredytu obowiązywał art. 358¹ § 2 k.c., zgodnie z którym strony mogły zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. Chodzi tu o miernik inny niż ten pieniądź, na który zobowiązanie opiewa. Miernikiem tym może być zatem inna waluta (M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz. Art. 1-44911. Warszawa, 2016). W świetle ww. przepisu waloryzacja wartością CHF kredytu zaciągniętego przez powódkę nie może być uznana za sprzeczną z prawem.

Powódka nie udowodniła, że umowa jest nieważna, ponieważ narusza art. 69 ustawy Prawo bankowe i tym samym godzi w zasadę swobody umów statuowaną w art. 353¹ k.c.

Umowa nie jest również nieważna z uwagi na brak sprzeczności z zasadami współzycia społecznego. Powódka zdecydowała się na zaciągnięcie kredytu waloryzowanego kursem franka szwajcarskiego, ponieważ miała właściwą zdolność kredytową i satysfakcjonowała ją wysokość rat. W początkowym okresie wykonywania umowy była ona korzystna dla powódki. W chwili zawierania umowy, ten rodzaj kredytu, stanowił dla D. G. korzystną ofertę rynkową. Podkreślić także należy, że powódka oświadczyła, iż zdaje sobie sprawę z możliwego do wystąpienia ryzyka kursowego (§ 30 umowy). Bank zapewnił powódce możliwość zapoznania się z warunkami kredytu oraz ryzykiem z nim związanym, i to ostatecznie od D. G. zależało zawarcie umowy kredytowej tego rodzaju. W tych okolicznościach nie można przyjąć, iżby umowa kredytowa zawarta przez powódkę w dniu 11 września 2006 roku była wynikiem zachowania się banku w sposób nielojalny lub nieuczciwy.

Wnioskując o kredyt powódka była już zorientowana w ofercie kredytowej pozwanego banku, w tym w warunkach kredytu waloryzowanego CHF, ponieważ był to dla niej drugi kredyt tego rodzaju.

Nie ma usprawiedliwionych podstaw twierdzenie, że bank wykorzystał przymusowe położenie powódki, czy nieświadomość jako konsumenta w sytuacji, gdy finansowane kredytem waloryzowanym CHF nabycie nieruchomości było kolejną inwestycją powódki. D. G. miała świadomość co do warunków udzielania kredytów i sposobu ich spłaty. Skoro powódka zaciągnęła drugi kredyt waloryzowany CHF w tym samym banku, uznać należy, że oferta ta była dla powódki satysfakcjonująca.

Powódka nie wykazała, iżby pozwany naruszył zasady współzycia społecznego przy oferowaniu i zawarciu umowy. Procedura ta miała charakter uporządkowany i powódka miała możliwość podjęcia świadomej i roztropnej decyzji co do zawarcia kolejnej umowy kredytowej, której warunki znała tak z poprzedniej umowy, jak i z decyzji kredytowej. Powódka nie wykazała, iżby bank wywierał na nią nacisk co do zaciągnięcia kolejnego zobowiązania. W dacie zawarcia umowy powódka nie miała trudnych warunków mieszkaniowych, co mogłoby skłaniać ją do podjęcia nadmiernego ryzyka finansowego. Bank

Podstawą prawną roszczenia o ustalenie nieważności umowy zawartej w dniu 11 września 2006 roku, czy też o ustalenie niezwiązania postanowieniami umownymi regulującymi waloryzację, jest art. 189 k.p.c., który pozwala na ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. Przesłanką powództwa opartego na art. 189 k.p.c. jest interes prawny w żądaniu ustalenia. Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem interes prawny ujmowany jest jako obiektywna w świetle obowiązujących przepisów prawa, wywołana rzeczywistym naruszeniem

albo zagrożeniem określonej sfery prawnej, potrzeba uzyskania konkretnej treści wyroku (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 1972 r., III CRN 607/71, OSNC 1973, nr 4, poz. 64 i z dnia 22 września 1999 r., I PKN 263/99, OSNAP 2000, nr 2, poz. 36 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2014 r., III CZP 121/13). Interes ten należy rozumieć jako potrzebę wprowadzenia jasności co do konkretnego prawa lub stosunku prawnego w celu ochrony przed grożącym naruszeniem sfery uprawnień powoda (por. orzeczn. Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 1987 roku, III CRN 57/87, OSNPG 1987, nr 7, poz. 27).

Powód nie posiada interesu prawnego, gdy obok powództwa o ustalenie istnieje inna forma ochrony praw podmiotowych, a więc np. w procesie o świadczenie, ukształtowanie stosunku prawnego lub prawa (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 1997 roku, II CKN 201/97).

D. G. nie posiada interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności umowy kredytu hipotecznego „(...)” z 11 września 2006 roku. Skoro twierdzi, iż z powodu nieważności umowy o kredyt hipoteczny świadczenie spełnione przez nią na podstawie tej umowy było nienależne (art. 410 k.c.), to przysługuje jej dalej idące roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia.

Jak już wcześniej zostało wyjaśnione, poddanie kredytu waloryzacji było dopuszczalne w świetle przepisów obowiązujących w dacie zawarcia umowy, brak jest zatem podstaw do ustalenia, że powódka nie jest związana umowną waloryzacją kredytu.

Odnosnie żądania ewentualnego o zapłatę opartego na twierdzeniu, że umowa kredytu zawiera niedozwolone postanowienia umowne, to w ocenie Sądu postanowienie umowne nakazujące spłatę rat kapitałowych i rat kapitałowo-odsetkowych wg kursy PLN/CHF ustalonego w tabeli kursowej banku jest postanowieniem abuzywnym w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c. Takie rozwiązanie, jak zastosowane w § 11 ust. 5 przedmiotowej umowy, skutkuje pozbawieniem konsumenta wpływu na sposób ustalania kursu franka szwajcarskiego, wedle którego ma nastąpić spłata raty. Abuzywność tego postanowienia umownego została stwierdzona w wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, z dnia 27 grudnia 2010 roku, sygn. akt XVII AmC 1531/09, zgodnie z którym zostało uznane za niedozwolone postanowienie wzorca umowy o treści „Raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50”. W myśl art. 479⁽⁴³⁾ wyrok ten ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (wpis postanowienia wzorca umownego do rejestru nastąpił pod numerem 5743 w dniu 5 maja 2014 r.).

D. G. zawarła umowę w dniu 11 września 2006 roku na podstawie wzorca sporządzonego przez pozwanego bank, na którego treść nie mieli wpływu. W tych okolicznościach klauzula zawarta w § 11 ust. 5 ww. umowy nie wiąże powódki, jest ona jednak związana umową w pozostałym zakresie (art. 385¹ § 2 k.c.). Umowa ta może być wykonywana z pominięciem niedozwolonej klauzuli, bowiem w jej miejsce możliwe jest zastosowanie przepisów o charakterze dyspozytywnym. Podnieść wszak należy, że zgodnie z art. 56 k.c. czynność prawna wywołuje nie tylko skutki w niej wyrażone, lecz również te, które wynikają z ustawy, z zasad współżycia społecznego i z ustalonych zwyczajów.

W miejsce abuzywnej klauzuli zawartej w § 11 ust. 5 umowy konieczne jest zastosowanie dyspozytywnych przepisów określających zasady spełnienia w walucie polskiej zobowiązania wyrażonego w walucie obcej.

Obecnie obowiązującym przepisem dyspozytywnym jest art. 358 § 1 i 2 k.c. - jeżeli przedmiotem zobowiązania podlegającego wykonaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, dłużnik może spełnić świadczenie w walucie polskiej, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe będące źródłem zobowiązania lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia wyłącznie w walucie obcej. Wartość waluty obcej określa się według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia wymagalności roszczenia, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe lub czynność prawna zastrzega inaczej.

Przepis ten wszedł jednakże w życie w dniu 24 stycznia 2009 roku, co oznacza, iż nie mieć zastosowania w niniejszej sprawie, skoro abuzywna klauzula zawarta w § 11 ust. 5 umowy nie wiąże powódki od początku, tj. od 11 września 2006 roku.

W ocenie Sądu należy w tej sytuacji zastosować przez analogię, obowiązujący w dacie zawarcia przedmiotowej umowy, art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe. Zgodnie z tym przepisem jeżeli weksel wystawiono na walutę, która nie jest walutą miejsca płatności, sumę wekslową można zapłacić w walucie krajowej podług jej wartości w dniu płatności. Wartość waluty zagranicznej oznacza się podług zwyczajów miejsca płatności. W związku z tym, że art. 41 ust. 2 odnosi się do miejsca płatności, należy przyjąć, że właściwym kursem w Polsce będzie średni kurs waluty ustalany przez NBP (patrz: M. Czarnecki, L. Bagińska, Prawo wekslowe. Komentarz [w:] Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz. Wyd. 6, Warszawa 2013). Skoro zatem zawarta w § 11 ust. 5 umowy klauzula jest abuzywna i nie wiąże D. G., to w świetle pozostałych postanowień tej umowy oraz w świetle ww. przytoczonego i omówionego przepisu prawa powszechnego, jakim jest prawo wekslowe, powódka mogła spłacać raty kapitałowo-odsetkowe w PLN wg kursu średniego określonego przez NBP.

Powódka dochodziła pozwem również kwoty stanowiącej różnicę pomiędzy sumą rat zapłaconych w walucie polskiej i sumą tych rat przy założeniu, że kredyt nie jest waloryzowany walutą obcą. Takie założenie jest sprzeczne z wolą stron umowy. Kluczową cechą przedmiotowej umowy jest waloryzacja kredytu zmieniająca się wartością CHF, w związku z czym bank oparł wysokość oprocentowania kredytu na stawce LIBOR dla CHF, a nie na stawce WIBOR właściwej dla międzybankowego rynku złotowego. Zaoferowany przez powódkę dowód z opinii biegłego nie mógł być uwzględniony, bowiem powódka określając tezę dowodową przyjęła założenie, że udzielony jej kredyt nie jest waloryzowany CHF. Takie założenie jest sprzeczne z umową kredytu zawartego z pozwanym. W ocenie Sądu powódka mogłaby dochodzić zapłaty jedynie nadwyżki pomiędzy zapłaconymi przez siebie ratami w złotych wg kursu z tabeli kursowej banku i ratami w złotych wg kursu średniego ustalanego przez NBP. Powódka jednak wysokości tak określonej kwoty nie wykazała i nie dochodziła.

Powództwo zgłoszone zatem jako ewentualne, czy to o zapłatę z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, czy jako o ustalenie postanowień za niewiążące podlega oddaleniu jako nieuzasadnione.

O kosztach procesu w punkcie II wyroku Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. D. G. przegrała sprawę w całości, jednakże Sąd uznał za sprawiedliwe obciążenie jej kosztami poniesionymi przez pozwanego jedynie w części, tj. w zakresie wynagrodzenia pełnomocnika (2 700 złotych) oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa (17 złotych). Sąd podzielił argument o abuzywności postanowienia umownego. Podnieść też trzeba, że nierówna jest pozycja stron, z których jedna jest konsumentem, a druga przedsiębiorcą o znacznej pozycji finansowej. Podnieść wreszcie należy, że pozwany bank prowadzi szereg podobnych spraw dotyczących zobowiązań waloryzowanych kursem CHF, a zatem nakład pracy na dostosowanie stanowiska pozwanego do realiów konkretnej sprawy nie jest znaczny.